

Studentersamfundet 1882 - 1894

De oppositionelle akademikeres og studenters holdning til de politiske bevægelser i Danmark - belyst gennem sider af Studentersamfundets virke, herunder dets sociale og kulturelle institutioner.
(Speciale i historie ved Aarhus Universitet - Februar 1976)

Elias Ole Tetens Lund

Bearbejdet 2016

"Imellem de talrige rådsøgende og myndighederne står Retshjælpen i al sin ejendommelighed og originalitet. Den har det rette Janushovede. Opefter vender den affable profil, nedefter den joviale. Opefter iagttages den tone, der lyder som musik i embedsøren, nedefter anslås den tone, der ligger det brede lags øren nærmest. I begge tilfælde holdes den rigtige takt. Opefter bliver tonen ikke krybende, nedefter hverken affejende eller indsmigrende."

(Studenterbladet 24. okt. 1895)

Kapitel 1

Problemstilling og materiale 1

Kapitel 2

Akademikerbevægelse og studenterbevægelse omkr. 1882	1
Begyndende opposition	3
Opfattelser af studenterlivets formål	4
Krav om diskussionsfrihed	6
Studenteroppositionens ledere. Venstrefesten	8
De Nationalliberales svækkelse omkr. 1882	12
Studenteroppositionens ideologiske udgangspunkter	14
Generalforsamling og Stiftelse af Studentersamfundet	16
Studentersamfundet. Forberedende udvalg og love	19
V. Pingel og studentermødet d. 13. maj 1882	21
Generalforsamlingen	23
Akademikerbevægelsen fra 1870'erne	24
Positivismens spor	28
Sammenfatning	32
Kapitel 3	
Studenter og akademikere overfor partivæsenet 1882- 83	1
Pingels opfattelse af Samfundets formål	1

Samfundets udvidede program	3	
Grundtvigianernes og den litterære Venstre-bevægelses ændrede holdning til studenterbevægelsen	3	
Medlemmerne 1882	4	
Politiske vurderinger af Studenterbevægelsens demokratiske stillingtagen. En foreløbig kritik	5	
Studentersamfundets første sæson, programmets realisering	7	
A. C. Larsens mæglingsforsøg	9	
Den københavnske oppositions stilling i Venstre	10	
Studentersamfundet mellem radikale og grundtvigianere, efteråret 1882	11	
Orientering mod praktiske aktiviteter	12	
Studenter og arbejdere	13	
Hørups betydning for den radikale bevægelse	17	
Et satirisk syn på tiden	19	
Erik Henrichsen og Erik Arup om Hørup	20	
Studenterbevægelsen og antimilitarismen	22	
Det litterære venstres svækkelse	24	
Kapitel 4.		
Partistriden og Akademikernes reforminteresser. Historisk baggrund	1	1
Akademiske interesseområder	3	
Skolevæsenet	3	
Universitetet	7	
Retspleje	8	
Socialvæsen	10	
Sammenfatning	14	
Kapitel 5		
Studentersamfundet og den politiske opposition 1883-86	1	
Baggrund	1	
Studentersamfundets stilling	2	
Herman Triers formandskab	4	
Folketingsvalget 1884	5	
Venstres splittelse og de radikale akademikere	7	
Forholdet til Socialdemokratiet	14	

P. Knudsens tale: Forholdet mellem stat og samfund	16
P. Knudsens tale: Kapitalismen	17
P. Knudsens tale: kapitalismens krise	17
P. Knudsens tale: Proletariatets vækst	17
P. Knudsens tale: Arbejdernes politiske kamp	18
P. Knudsens tale: Statens overtagelse af produktionen	18
Riffelbevægelsen og forfatningskampens tilspidsning i foråret 1885 og Studentersamfundets stilling hertil	20
De radikale akademikers kritik af Højres grundlovsfortolkning	25
Splitnelsen i Venstre og den Radikale taktik 1885	27
Studentersamfundet og den politiske ungdomsbevægelse 1886	30
Studentersamfundets sommerudflugter	32
Studentersamfundets Småskrifter	34
Småskrifter kastet ind i forfatningskampen	36
Sammenfatning om småskrifterne	39
Kapitel 6 udkiftning af sidetal er nået hertil	
Studentersamfundet og reformbevægelserne under forhandlingspolitikken 1886-1890	143
Forhandlingspolitikken	143
Valget 1887	145
Studentersamfundet i foråret 1887	149
Forsvarsdebatten	155
Studentersamfundets Sønderjyske Samfund, 4 S	157
De oppositionelle akademikers krav til forhandlingspolitikken i efteråret 1887 og sædelighedsfejdens betydning	161
Smøragitationen	164
Tendenser til løsrivelse fra politiske og sociale opgaver	167
De radikale akademikers fornyede reformkrav 1888-89	175
Studentersamfundets Småskrifter og reformbevægelsen	177
Studentersamfundet og retsreformbevægelsen	180
Kapitel 7	
Studentersamfundet og det politiske Venstres deling 1890-94	183
Januarvalget 1890 og de radikales politiske dilemma	183
Studentersamfundspolitikernes deltagelse i kampen om Venstres program. Efteråret og vinteren 1890-91	186

Retsreformbevægelsen og Studentersamfundets jurister	191
Opgør i akademikerbevægelsen om forholdet til Socialdemokratiet.	197
Årene 1892 - 94	201
Studentersamfundet i omstilling	204
Kapitel 8	
Studentersamfundets Aftenundervisning for Arbejdere	211
Organisationen	217
Politiske momenter	219
Elevernes fagvalg og sociale rekruttering	220
Undervisningsmidlerne	222
Lærerne ved Studentersamfundets Aftenundervisning	223
Kapitel 9	
Studentersamfundets Retshjælp for Ubemidlede	228
Tilblivelsen	228
Retshjælpens virksomhed	232
Kampen om Retshjælpen	236
Retshjælpen og reforminteresserne	240
Medlemmerne	241
Sammenfatning af specialet	244
Noter	
Kilder og litteratur	
Bilag	